

Utbildningsdepartementet

Er referens
U2023/01467**Diarienummer**
Utr 2023/48**Datum**
2023-09-08

Synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik

Trafikanalys har beretts möjlighet att lämna synpunkter inför regeringens kommande forsknings- och innovationspolitiska proposition. Vi vill inledningsvis lyfta den utvecklingspotential som finns vad gäller forskning och innovation specifikt inom transportområdet, vilket vi har beskrivit närmare i en rapport (Trafikanalys 2022:3). Här konstaterar vi att det i Fol-satsningar inom logistik och transporter talas alltmer om att utveckla nya affärsmodeller som kan motivera till transportsamordning och därigenom effektivitet. Det talas mindre om offentliga styrmodeller, regelutveckling och kravställning på transporteffektivitet. Även om gynnsamt i ett näringsperspektiv bäddar det för fragmenterade och ofullständiga kunskaps- och beslutsunderlag om transportsystemet.

En del av problemet är dagens begränsade nationella uppföljning av Fol-insatser på transportområdet. Det saknas standardiserade uppgifter om mål, metoder och resultat, inklusive Fol-insatsernas utvecklingsfaser och mognadsnivåer. Sådana underlag behövs för bred erfarenhets- och kunskapsåterföring och långsiktig transportpolitisk måluppföljning, såsom TRIMIS, EU-kommissionens system för uppföljning av transportforskning och innovation.

Vår andra principiella synpunkt kopplar i första hand till det uppdrag som Trafikanalys och ett antal andra myndigheter har när det gäller att producera officiell statistik. Trafikanalys är utsedd av regeringen att vara statistikansvarig myndighet för Sveriges officiella statistik inom ämnesområdet Transporter och kommunikationer. Trafikanalys publicerar statistik som omfattar såväl person- som godstransporter inom samtliga fyra trafikslag: vägtrafik, sjöfart, luftfart och bantrafik. Vi strävar efter att vara den självklara källan till relevant, objektiv och tillförlitlig transportstatistik med god kvalitet.

Vår statistik ger möjligheter att följa förändringar och över tid analysera vad som sker i transportsystemet. Vår statistik utgör underlag till transportpolitiken, är del av forskning, ger fakta till media, bidrar till vårt eget utredningsarbete och ger information till en intresserad allmänhet. En av statistikens styrkor är att det utifrån statistiken går att följa skeenden och förändringar i samhället över tid. För att statistiken ska vara relevant och aktuell behöver den utvecklas i takt med att omvärlden förändras.

Framtidens transportsystem kommer inte att vara detsamma som dagens. Det pågår en övergripande omställning där digitalisering, effektivisering och en omställning mot fossilfria transporter är några av drivkrafterna. Automatisering och uppkoppling av fordon spelar en central roll i denna omställning och pågående teknikutveckling kan även ge

tillgång till nya datakällor för statistikproduktion. Förändringarna sker fort och medför ett ständigt behov av översyn av våra statistikprodukter och ett fortsatt arbete med framtagande av nya metoder och system för att stödja statistikproduktion i en alltmer digitaliserad omvärld. Det är önskvärt att främja datadelning på aggregerad nivå mellan privata aktörer och det offentliga med syfte att ge bättre kunskap om transportsystemet. Blickar vi framåt är det flera faktorer som tyder på att utvecklingen kommer gå ännu fortare än den har gjort de senaste decennierna.

Områden som AI, Big Data och Internet of Things (IoT) har redan påverkat samhället, men vi är troligtvis bara i början av ett skeende där digitaliseringens nyttor på allvar kan kombineras för en effektiv framställning av officiell statistik.

Denna utveckling är påtaglig på transportområdet, men finns även på andra politikområden där den berör andra myndigheter. För att nå de politiska ambitioner som finns på det forsknings- och innovationspolitiska området är det avgörande att svensk officiell statistik – som idag är av hög internationell klass – ges förutsättningar att fortsätta vara i framkant i en värld som alltmer präglas av digitaliseringen.

Genom att fortsatt satsa på utveckling av den officiella statistiken och långsiktigt säkerställa till tillgång nya datakällor inom transportområdet kan svenska forskare fortsätta att dra nytta av vår rika och tillförlitliga tillgång på officiell statistik, för att på så vis kunna producera en internationellt konkurrenskraftig forskning som svarar mot framtidens samhällsutmaningar.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mattias Viklund efter föredragning av avdelningschef Sofie Orrling.

Mattias Viklund
Generaldirektör